

(इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

[१९६० (२)] एस. सी. आर ९८२

द बीजेय कॉटन मिल्स लिमिटेड.

- विरुद्ध -

त्यांचे कामगार आणि अन्य

(न्यायमूर्ति पी. बी. गजेंद्रगडकर आणि न्यायमूर्ति के. सी. दास गुप्ता)

औद्योगिक विवाद - न्यायाधिकरणाने निश्चित केलेले किमान मूलभूत वेतन - निवाड्यानंतर दोन वर्षांनी जारी केलेल्या सांविधिक अधिसूचनेनुसार कामगार अपील अधिकरणाने केलेले फेरबदल - वैध असल्यास- समुचित शासन- औद्योगिक विवाद अधिनियम , १९४७ (१९४७ चा १४ वा),- औद्योगिक (विकास आणि विनियम) अधिनियम, १९५१ (१९५१ चा ६५ वा)- कलम २ (ए) (आय).

कामगार-उत्तरवादींच्या कंत्राटी कामासाठी किमान वेतन आणि दर निश्चित करण्यास अपीलकर्ता-मालकाने नकार दिल्यावर, उत्तरवादीं ज्यांनी आरोप केला होता की त्यांना निर्वाह वेतनाच्या पातळीपेक्षा कमी वेतन दिले जात होते, हा वाद अभिनिर्णयासाठी औद्योगिक अधिकरणाकडे पाठवण्यात आला. पहिल्या अधिकरणाला कोणतेही किमान मूलभूत वेतन निश्चित करता आले नाही आणि अधिकरणाची नियुक्ती कायदानुसार प्रकाशित केली गेली नाही या कारणावरून प्रमाण निश्चित करणाऱ्या दुसऱ्या अधिकरणाचा निर्णय रद्द करण्यात आला. तिसऱ्या अधिकरणाने शेवटी देशाच्या विविध भागात प्रचलित असलेल्या दरांचा आणि अपीलकर्त्यांच्या कंपनीच्या जवळच्या जागेचा विचार करून उद्योग-नी- प्रदेश या आधारावर मूलभूत किमान वेतन निश्चित केले. अधिकरणाने दिलेल्या किमान वेतनात कामगार अपील अधिकरणाने किमान वेतन अधिनियम , १९४८ (१९४८ चा ११ वा) अंतर्गत जारी केलेल्या सांविधिक अधिसूचनेनुसार किंचित वाढ केली होती, जो अधिकरणाने निवडा दिल्यानंतर दोन वर्षांनी लागू झाला होता आणि ज्याद्वारे किमान वेतन आणि महागाई भत्त्याचे प्रमाण निश्चित केले गेले होते. विशेष अनुमतीद्वारे अपीलकर्ता कंपनीने केलेल्या अपीलावर.

असे मत व्यक्त करण्यात आले की कामगार अपील अधिकरणाने सांविधिकरीत्या निश्चित केलेले आणि अधिकरणाच्या निर्णयानंतर केवळ दोन वर्षांनी लागू झालेले समान किमान मूलभूत वेतन देण्यात कायद्याची कोणतीही चूक केली नाही.

किमान मूलभूत वेतन निश्चित करताना त्याच प्रदेशातील इतर तुलनात्मक व्यवसायातील कर्मचाऱ्यांना मोठ्या प्रमाणात महागाई भत्ता दिला जात होता या वस्तुस्थितीकडे दुर्लक्ष केले जाऊ नये.

औद्योगिक (विकास आणि नियमन) अधिनियम, १९५१ च्या कलम २ (ए) (१) च्या (१९५१ चा ६५) अर्थानुसार केंद्र सरकार स्वतःच समुचित शासन बनवू शकेल, यासाठी त्यांनी त्या संदर्भात निर्दिष्ट केले पाहिजे की संबंधित उद्योग हा एक नियंत्रित उद्योग होता.

जर एका अधिकरणाच्या सेवा समुचित शासनाला उपलब्ध नसतील, तर अभिनिर्णयाचे काम हाती घेण्यासाठी दुसऱ्या अधिकरणाची नियुक्ती करण्यासाठी हे सरकार पूर्णपणे सक्षम होते.

दिवाणी अपील अधिकारिता : १९५८ चे दिवाणी अपील क्रमांक ३५५.

अपील (बॉम्ब) क्र. ७७ आणि १०३/ १९५६ मधील भारतीय कामगार अपील अधिकरण, मुंबईच्या १२ डिसेंबर १९५६ रोजीच्या निर्णयावरून विशेष अनुमतीद्वारे अपील.

अपीलकर्त्यासाठी ए. व्ही. विश्वनाथ शास्त्री, एस. एन. अँडले, जे. बी. दादाचंजी आणि रामेश्वर नाथ.

उत्तरतिवादी क्रमांक १ साठी बी. डी. शर्मा.

१९६०. फेब्रुवारी, १२. न्यायालयाचा निर्णय यांच्याद्वारे दिला गेला.

न्या. गजेंद्रगडकर.- बिजय कॉटन मिल्स लिमिटेड (यापुढे अपीलकर्ता म्हटले जाते) आणि त्यांचे कामगार (यापुढे उत्तरवादी म्हटले जाते) यांच्यातील औद्योगिक विवाद, ज्याने विशेष अनुमतीद्वारे हे अपील उदयास आले आहे, तो प्रदीर्घ आणि त्रासदायक मार्गावरून गेला आहे. उत्तरवादींनी असा दावा केला की त्यांच्यासाठी किमान वेतन आणि कंत्राटी कामांसाठीचे दर निश्चित केले पाहिजेत कारण असा आरोप करण्यात आला होता की अपीलकर्त्याने केलेली देयके निव्वळ निर्वाह वेतनाच्या पातळीपेक्षा कमी होती. अपीलकर्त्याने उत्तरवादींची अशा प्रकारे केलेली मागणी मान्य केली नाही आणि म्हणून १ डिसेंबर १९५० रोजी, औद्योगिक विवाद अधिनियम, १९४७ (१९४७ चा XIV अधिनियम) (याला यापुढे अधिनियम म्हणण्यात येईल) च्या कलम १० (१) सह वाचन केलेल्या कलम १२ (५) अंतर्गत श्री. डी. एन. रॉय यांचा समावेश असलेल्या औद्योगिक अधिकरणाकडे सध्याचा वाद अभिनिर्णयासाठी पाठवण्यात आला. अशा प्रकारे अभिनिर्णयासाठी संदर्भित केलेल्या

बाबीपैकी, पहिल्या दोन बाबी म्हणजे (१) गिरणी कर्मचाऱ्यांना संलग्न केलेल्या दोन विवरणपत्रांमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे किमान वेतन आणि कंत्राटी कामांसाठी दर दिले जावेत आणि (२) सर्व कामगारांना दरमहा प्रत्येकी ३५/- रुपये दराने महागाई भत्ता दिला जावा आणि किंमतीतील वाढ किंवा घसरणीनुसार त्यात वाढ किंवा घट होऊ शकते. सध्याच्या अपीलमध्ये आम्ही किमान वेतनाबाबत चिंतित आहोत.

असे दिसते की श्री. रॉय हे कोणतेही मूलभूत किमान वेतन निश्चित करण्यात असमर्थ ठरेल आणि त्यांच्यासमोर प्रलंबित असलेल्या कार्यवाहीत कोणतेही किमान मूलभूत वेतन निश्चित करणे अयोग्य ठरेल या त्यांच्या मताचे समर्थन करण्यासाठी, त्यांनी या वस्तुस्थितीचा संदर्भ दिला की अजमेर राज्यातील औद्योगिक विकासाच्या स्थितीमुळे आणि किंमतींमधील अस्थिर आणि वारंवार चढउतारांमुळे मूलभूत वेतन निश्चित करण्याचा प्रश्न प्रचंड कठीण झाला होता. तरीही अनेक वादग्रस्त बाबी विचारात घेऊन त्यांच्याकडे पाठवण्यात आले आणि ५ ऑक्टोबर १९५१ रोजी त्यांनी त्यांचा निवाडा जाहीर केला.

या निर्णयाला उत्तरवादींनी कामगार अपील अधिकरणासमोर आव्हान दिले होते. त्यानंतर अपील अधिकरणाने हे प्रकरण श्री. रॉय यांच्याकडे या निर्देशासह परत पाठवले की मूलभूत वेतन आणि महागाई भत्त्यासंबंधीचे मुद्दे विशेषतः निश्चित केले जावेत आणि त्या दोन बाबींवर योग्य निर्देश जारी केले जावेत. २० ऑक्टोबर १९५२ रोजी हा परतीचा आदेश देण्यात आला.

परत पाठविल्यावर अधिकरणासमोर कार्यवाही सुरू होईपर्यंत, श्री. रॉय उपलब्ध नव्हते कारण ते अजमेरचे जिल्हा न्यायाधीश राहिलेले नव्हते. त्यांच्या जागी श्री. शर्मा यांची नियुक्ती करण्यात आली. त्यानंतर ८ सप्टेंबर १९५३ रोजी श्री. शर्मा यांनी त्यांचा निवाडा जाहीर केला . त्याने रु. २५ मूळ वेतन म्हणून आणि रु. १० किमान महागाई भत्ता म्हणून निश्चित केले. असे दिसते की श्री. शर्मा यांनी अशा प्रकारे दिलेला निवाडा नंतर त्यांची नियुक्ती अधिनियमाच्या आवश्यकतेनुसार प्रकाशित करण्यात आली नव्हती या कारणावरून रद्दबातल करण्यात आला. हा आदेश २५ मे १९५५ रोजी पारित करण्यात आला.

त्यानंतर श्री. सी. जेकब यांची औद्योगिक अधिकरण म्हणून नियुक्ती करण्यात आली. २५ जानेवारी १९५६ रोजी त्यांनी हा निवाडा दिला. या निवाड्याद्वारे श्री. जेकब यांनी श्री. शर्मा यांच्या मताशी सारासार सहमती दर्शवली आणि मूळ वेतन दरमहा २५ रुपये आणि

किमान महागाई भत्ता दरमहा १० रुपये निश्चित केला. हा निवडा १ डिसेंबर १९५० पासून अंमलात आणण्याचे निर्देश देण्यात आले होते. या निवाड्याला पुन्हा कामगार अपीलीय अधिकरणासमोर आव्हान देण्यात आले आणि अपीलीय अधिकरणाने उत्तरवादींनी केलेल्या अपील अंशतः मंजूर केले आहे आणि मूलभूत वेतन २५ रुपये प्रति महिन्यावरून ३० रुपये प्रति महिना केले आहे. किमान महागाई भत्त्याची रक्कम दरमहा १० रुपये निश्चित करण्यात आली आहे. हा निर्णय अपील अधिकरणाने १२ डिसेंबर १९५६ रोजी जाहीर केला. या निर्णयामुळे विशेष अनुमतीद्वारे सध्याच्या अपील झाली आहे.

हा सामान्य आधार आहे की १७ जानेवारी १९५२ रोजी अजमेरच्या संदर्भात किमान वेतन अधिनियम , १९४८ (१९४८ चा XI वा अधिनियम) अंतर्गत सांविधिक समिती नेमण्यात आली होती. त्याचा अहवाल ४ ऑक्टोबर १९५२ रोजी सादर करण्यात आला आणि ७ ऑक्टोबर १९५२ रोजी या अहवालाच्या अनुषंगाने अधिसूचना जारी करण्यात आली. ही अधिसूचना ८ जानेवारी १९५३ पासून लागू झाली आहे आणि परिणामी आता मूलभूत किमान वेतन सांविधिकरीत्या दरमहा ३० रुपये आणि महागाई भत्ता दरमहा २६ रुपये निश्चित करण्यात आला. त्यामुळे हे स्पष्ट होईल की, ८ जानेवारी १९५३ नंतर मूलभूत वेतन आणि किमान महागाई भत्ता किती असेल याबाबत दोन्ही पक्षांमध्ये कोणताही वाद नाही.

असे दिसते की श्री. जेकब, ज्यांनी मूलभूत किमान वेतन २५ रुपये प्रति मासिक निश्चित केले होते, ते या वस्तुस्थितीवर अवलंबून होते की हा दर उद्योग-सह-प्रादेशिक आधारावर मूलभूत किमान वेतन दर्शित करतो. मुंबईतील कापड गिरण्यांमधील अकुशल कामगारांचे मूलभूत किमान वेतन ३० रुपये दरमहा होते, तर इतर ठिकाणी ते २२ ते ३० रुपये दरमहा होते, असे त्यांचे निरीक्षण आहे. त्यानंतर त्यांनी उत्तरवादींनी सादर केलेल्या निशाणी ४-ए आणि ४-बी आणि दोन तक्त्यांचा देखील संदर्भ दिला आहे, ज्यात राजस्थानमध्ये किमान मूलभूत वेतन २१ ते ३० रुपयांच्या दरम्यान दर्शविले गेले होते. त्यांच्या मते, राजस्थानमध्ये किमान मूलभूत वेतन रु. २६ रुपये प्रति महिना होते आणि बिजयनगरपासून सर्वात जवळचे केंद्र असलेल्या ब्यावरमध्ये सन १९५० मध्ये अकुशल कापड कामगारांसाठी किमान वेतन रु. २५ प्रति महिना होते. ही एक वस्तुस्थिती आहे ज्यावर अधिकरणाने भर दिला. दुसरी वस्तुस्थिती ज्यावर अवलंबून राहण्यात आले होते ती म्हणजे डिसेंबर १९४९ मध्ये दोन्ही पक्षांमध्ये एक करार झाला होता, ज्या अंतर्गत उत्तरवादी २७ रुपये इतक्या

किमान वेतनावर काम करण्यास तयार होते. खरे तर असे दिसते की अपीलकर्ता आणि उत्तरवादींनी अजमेर सरकारने जारी केलेली अधिसूचना रद्द करण्यासाठी या न्यायालयात धाव घेतली होती, ज्याद्वारे ८ जानेवारी १९५३ पासून मूलभूत वेतन ३० रुपये निश्चित करण्यात आले होते. बिजय कॉटन मिल्स लिमिटेड - विरुद्ध - अजमेर राज्य ^(१) या प्रकरणात त्यांच्या वतीने संयुक्तपणे विनंती करण्यात आली होती की किमान वेतन अधिनियमाच्या संबंधित तरतुदी अधिकारबाह्य आहेत आणि विवादित अधिसूचना रद्द करणे मालक आणि कर्मचाऱ्यांच्या हिताचे असेल. या न्यायालयाने हा युक्तिवाद फेटाळला आणि या अधिनियमाची तसेच अधिसूचनेची वैधता कायम ठेवली. मात्र ती वेगळी बाब आहे. ज्या करारावर उत्तरवादींनी अपीलकर्त्यांसाठी काम करण्याची तयारी दर्शविली होती, त्या करारावर अपीलकर्त्याने न्यायाधिकरणासमोर दबाव आणला होता. शेवटी मूलभूत वेतनाची रक्कम निश्चित करण्यात न्यायाधिकरण या वस्तुस्थितीने प्रभावित झाले. आणखी दोन तथ्यांचाही विचार केला गेला असावा. अपीलकर्त्याने १९४० मध्ये आपला वस्तोद्योग व्यवसाय सुरू केला आणि १९४३ मध्ये त्याला गंभीर संकटाला सामोरे जावे लागले, परिणामी त्याचे मोठे नुकसान झाले आणि त्याच्यावर सुमारे तीस लाख रुपयांचे दायित्व होते. याव्यतिरिक्त, अधिकरणासमोर विनंती करण्यात आली होती की उत्तरवादींपैकी एक मोठा वर्ग कृषी वर्ग आहे आणि ते कृषी स्त्रोतांमधून मिळणाऱ्या उत्पन्नातून पूर्तता करू शकतात. या कारणांमुळेच श्री. जेकब यांनी मूल वेतन २५ रुपये प्रति महिना निश्चित केले असावे. दुसरीकडे, कामगार अपील अधिकरणाने असे म्हटले आहे की, नोंदीत समाधानकारक पुराव्यांच्या अनुपस्थितीत, किमान वेतन अधिनियमांतर्गत जारी केलेली सांविधिक अधिसूचना "किमान वेतन निश्चित करण्याच्या बाबतीत सर्वोत्तम आणि सुरक्षित मार्गदर्शक" प्रदान करते. त्यात असे निरीक्षण नोंदवले गेले आहे की जरी ही अधिसूचनेचा ८ जानेवारी १९५३ पूर्वी लागू होत नसली, तरीही "त्यांचे असे मत होते की त्यांतर्गत निश्चित केलेल्या वेतनाचे प्रमाण सध्याच्या प्रलंबित कालावधीसाठी देखील वेगळे केले जाऊ नये. ते आणखी जास्त होते कारण उक्त वेतन निश्चित करण्यासाठी अभिलेखावर फारशी उपयुक्त साहित्य उपलब्ध नव्हते. " याच आधारावर अपील अधिकरणाने अधिसूचनेद्वारे विहित केल्याप्रमाणे मूलभूत वेतन २५ रुपयांवरून ३० रुपये केले

(१) [१९५५] १ एस. सी. आर ७५२

आहे. अपीलकर्त्याच्या वतीने श्री. ए. व्ही. विश्वनाथ शास्त्री यांनी या फेरबदलाला आमच्यासमोर आव्हान दिले आहे. श्री. शास्त्री यांचे असे म्हणणे आहे की अधिकरणाने स्वीकारलेली पद्धत ही एक शास्त्रीय पद्धत होती; त्यात उद्योग-नी -प्रदेश आधारावर वजा करण्यायोग्य मूलभूत वेतन विचारात घेतले गेले आणि हे अपील अधिकरणाने **फिरवायला** नको होते. तथापि, असे दिसते की तुलनात्मक व्यवसायातील कामगारांना संबंधित प्रदेशात मिळणारे वेतन निश्चित करताना, अधिकरणाने या वस्तुस्थितीकडे पूर्णपणे दुर्लक्ष केले आहे की मूळ वेतन रु. २६/-, - रु. ४३/- हा कामगारांना दिला जाणारा सरासरी किमान महागाई भत्ता होता आणि त्यामुळे कामगारांच्या एकूण उत्पन्नात खूप मोठा फरक पडला. किमान मूलभूत वेतन निश्चित करताना त्याच प्रदेशातील इतर तुलनात्मक व्यवसायातील कर्मचाऱ्यांना मोठ्या प्रमाणात महागाई भत्ता दिला जात होता या वस्तुस्थितीकडे अधिकरणाने दुर्लक्ष करायला नको होते आणि ही एक दुर्बलता आहे ज्यावर अपील अधिकरण टिप्पणी करण्यास पात्र होते.

याव्यतिरिक्त, जर अपील अधिकरणाला असे वाटले की किमान वेतन अधिनियमांतर्गत अजमेरमधील किमान वेतनाच्या सांविधिक वेतन निश्चितीतून अधिक उपयुक्त सहाय्य मिळू शकते, तर सध्याच्या अपीलातील उक्त दृष्टिकोनात आम्ही कोणत्या प्रकारे हस्तक्षेप करू शकतो हे आम्हाला दिसत नाही. अपील अधिकरणाने केल्याप्रमाणे, असे गृहीत धरणे चुकीचे ठरणार नाही की त्या भागातील किमान वेतन निश्चित करताना सांविधिक समितीने सर्व संबंधित घटकांचा विचार केला आणि असा निष्कर्ष काढला की ते विहित करणे करण्यासाठी योग्य किमान असेल. दुसरीकडे, अधिकरणासमोर बरेच संबंधित किंवा उपयुक्त पुरावे सादर केले गेले नाहीत आणि त्यामुळे अपील अधिकरणाने या प्रकरणात सादर केलेल्या इतर-असमाधानकारक पुराव्यांऐवजी सांविधिक अधिसूचनेवर अवलंबून राहण्यास प्राधान्य देताना कायद्याची कोणतीही चूक केली असे म्हणता येणार नाही. शेवटी, ८ जानेवारी १९५३ पासून किमान मूलभूत वेतन सांविधिकरीत्या निश्चित करण्यात आले होते आणि म्हणून, जर त्या तारखेच्या काही वर्षांपूर्वी अपील अधिकरणाने समान मूलभूत वेतन दिले असेल तर असे म्हणता येणार नाही की कायद्याची कोणतीही चूक झाली आहे, जी आम्ही संविधानाच्या अनुच्छेद १३६ अंतर्गत आमच्या अधिकारक्षेत्रात सुधारली पाहिजे. त्यामुळे, या मुद्द्यावर अपीलकर्त्याने हस्तक्षेपासाठी कोणतीही बाब सिद्ध केली आहे याबद्दल आम्ही समाधानी नाही.

श्री. शास्त्री यांनी पुढील युक्तिवाद केला तो असा की, २५ जानेवारी १९५६ रोजी ज्या श्री. जेकब यांनी आपला निवाडा दिला, त्यांची नियुक्ती अवैध होती आणि शास्त्री सुचवतात की, हा निवाडा तसेच अपील अधिकरणाचा निर्णय रद्द करावा आणि हे प्रकरण कायदानुसार निकाली काढण्यासाठी श्री. शर्माकडे परत पाठवावे . असा युक्तिवाद आहे की ३१ डिसेंबर १९५४ रोजी औद्योगिक अधिकरण म्हणून श्री. शर्मा यांची नियुक्ती १७ जून १९५५ रोजी श्री. जेकब यांची नियुक्ती झाली तेव्हा अस्तित्वात होती आणि असा आग्रह केला जातो की जेव्हा हाच औद्योगिक विवाद आधीच श्री. शर्माकडे पाठवण्यात आला होता, तेव्हा तोच वाद श्री. जेकबकडे पाठवणे योग्य प्राधिकरणाला सक्षम नव्हते. या युक्तिवादाच्या समर्थनार्थ बिहार राज्य - विरुद्ध - डी. एन. गांगुली आणि इतर ^(१) या खटल्यातील या न्यायालयाच्या निर्णयावर भर दिला जातो. आमच्या मते या युक्तिवादात काहीही तथ्य नाही. ज्या अधिसूचनेवर संपूर्ण युक्तिवाद आधारित आहे, ती अधिसूचना ३१ डिसेंबर १९५४ रोजी श्री. शर्मा यांच्या नियुक्तीतील त्रुटी सुधारण्याच्या एकमेव उद्देशाने जारी करण्यात आली होती, कारण ४ मे १९५३ रोजी झालेली त्यांची पूर्वीची नियुक्ती अधिनियमाच्या आवश्यकतेनुसार योग्यरित्या प्रकाशित आणि अधिसूचित करण्यात आली नव्हती. खरे तर, या त्रुटीमुळेच श्री. शर्मा यांनी ८ सप्टेंबर १९५३ रोजी दिलेला निवाडा दिनांक २५ मे १९५५ रोजी रद्द करण्यात आला होता. नंतरची अधिसूचना वाचताना ही वस्तुस्थिती लक्षात घ्यायला हवी . कामगार अपील अधिकरणाने त्यांच्याकडे परत पाठवलेल्या प्रकरणाच्या निर्णयासाठी श्री. शर्मा यांचा संदर्भ देण्याचा या अधिसूचनेचा हेतू आहे यात शंका नाही; तथापि, अपील अधिकरणाने निदर्शनास आणून दिल्याप्रमाणे असे दिसते की परत पाठविल्या नंतरची कार्यवाही सुरू झाली तेव्हा श्री. शर्मा यांची सेवा उपलब्ध नव्हती, कारण ते वरवर पाहता राज्याच्या सेवेत नव्हते आणि हे प्रकरण त्यांच्या अभिनिर्णयासाठी त्यांच्याकडे पाठवणे अशक्य होते. हा अपील अधिकरणाने केलेला निष्कर्ष आहे आणि हा निष्कर्ष पूर्णपणे न्याय्य आहे. त्यामुळे श्री. शर्मा यांची सेवा समुचित शासनाला उपलब्ध नसल्यामुळे रिक्त जागा भरणे आणि न्यायनिवाड्याचे काम हाती घेण्यासाठी त्यांच्या जागी श्री. जेकब यांची नियुक्ती करणे ह्याला ते सरकारला पूर्णपणे सक्षम होते. त्यामुळे श्री. जेकब यांचा निर्णय कायदाने अवैध आहे या

१. [१९५९] एस. सी. आर. ११९१.

युक्तिवादात कोणतेही तथ्य नाही.

विनंती केलेला शेवटचा युक्तिवाद असा आहे की संदर्भ अवैध आहे कारण अजमेरचे मुख्य आयुक्त अधिनियमाच्या कलम १०(१) सह वाचन केलेल्या कलम १२ (५) अंतर्गत सध्याच्या विवादाचा अभिनिर्णयसाठी संदर्भ देण्यास सक्षम नव्हते. युक्तिवाद असा आहे की औद्योगिक (विकास आणि नियमन) अधिनियम , १९५१ (१६५१ चा अधिनियम ६५) च्या पहिल्या अनुसूचीमध्ये वस्त्रोद्योगाचा क्रम क्रमांक २३ मध्ये समावेश करण्यात आला आहे आणि त्यामुळे अजमेरचे मुख्य आयुक्त हे अधिनियमाच्या कलम २ (ए) (i) अंतर्गत समुचित शासन नव्हते. सध्याचा वाद केवळ केंद्र शासन अभिनिर्णयसाठी औद्योगिक अधिकरणाकडे वैधपणे पाठवू शकले असते, असा आग्रह धरला जातो. कलम २ (ए) (i) इतर गोष्टींबरोबरच समुचित शासन याची व्याख्या अशी करतात ज्याचा अर्थ असा की केंद्र शासनाने किंवा त्याच्या प्राधिकारान्वये किंवा एखाद्या रेल्वेकंपनीने चालवलेल्या कोणत्याही उद्योगाच्या संबंधातील किंवा केंद्र शासन याबाबतीत विहित करील अशा नियंत्रित उद्योगाच्या संबंधातील कोणत्याही औद्योगिक विवादाच्या बाबतीत. उद्भवणारा प्रश्न असा आहे: केंद्र सरकारने यासाठी वस्त्रोद्योगाला नियंत्रित उद्योग म्हणून निर्दिष्ट केले आहे का? हे खरे आहे की वस्त्रोद्योग १९५१ च्या ६५ व्या अधिनियमाच्या तरतुदीद्वारे नियंत्रित केला जातो आणि त्या अर्थाने तो नियंत्रित उद्योग आहे; परंतु अधिनियमाच्या कलम २ (ए) (i) लागू करण्यासाठी तो पुरेसा नसेल. या नंतरच्या तरतुदीसाठी जे आवश्यक आहे ते म्हणजे केंद्र सरकारने "याबाबतीत" निर्दिष्ट केले पाहिजे की संबंधित उद्योग हा एक नियंत्रित उद्योग आहे; दुसऱ्या शब्दांत, केंद्र सरकारने अधिनियमाच्या तरतुदींच्या संदर्भात आणि त्यांच्या उद्देशाने विनिर्देश तयार करणे आवश्यक आहे, जेणेकरून केंद्र सरकार स्वतःच अधिनियमाच्या कलम २ (ए) (i) अंतर्गत अशा उद्योगासाठी समुचित शासन बनू शकेल. केंद्र सरकारने असा कोणताही विनिर्देश दिलेला नाही हे शास्त्री यांनी मान्य केले आहे. खरे तर, श्री शास्त्री यांनी हा मुद्दा फारसा गंभीरपणे मांडला नाही, हे आपण प्रामाणिकपणे सांगायला हवे. परिणामी अपील अयशस्वी होते आणि खर्चासह फेटाळले जाते.

अपील फेटाळले.

अस्वीकरण

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याचा/तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणीकरिता वैध मानला जाईल".